

A person is paragliding over a large body of water. The paraglider's canopy is a vibrant red with white accents, forming a large, curved shape in the sky. The person is silhouetted against the water. The water is a deep blue with whitecaps, and the sky is a clear, pale blue. In the foreground, there is a rocky shoreline with some green vegetation. Several sailboats are visible in the distance on the water.

Venäjän doktriini

Pekka Sutela
MTS Journalistiseminaari
Helsinki 11.12.2014

Suomalaisen Venäjä-kuvan pitkän linjan voi aloittaa tsaarin kenraalista...

- “Presidentti Mannerheim sanoi Venäjän aina laajentuneen. Sen suhteen nykyisin ei ole mitään eroa menneeseen nähden. Venäläisessä luonteessa on jotain sisään rakennettua, mikä saa Venäjän aina jatkamaan ulkoista laajentumistaan. Nykyiseen asti tämä ulkoinen laajentuminen on edellyttänyt puskurivaltioiden olemassaoloa Neuvostoliiton rajoilla. Myöhemmin Neuvostoliitto voi sanoa tarvitsevansa täyden turvallisuutensa vuoksi lisää puskurivaltioita, ja tämä kehitys saattaa vain jatkua. Presidentti Mannerheimin mielestä Venäjällä ei ehkä ole pyrkimystä vallata alueellisesti vieraita maita; laajentuminen toteutuisi taloudellisen, sotilaallisen ja poliittisen ylivallan muodossa.”
- Tasavallan presidentti Mannerheimin lausunto Yhdysvaltojen Helsingin-lähettiläs Maxwell M. Hamiltonille, 9.5.1945

...Ja jatkaa Mauno Koivistoon

- Laajentuminen "Venäjän ideana" (Koivisto 2001)
- " Venäläisessä ajattelussa maa on osa Venäjää, kun se on kerran valloitettu. Sillä tavalla mekin edelleen kuulumme heidän ajattelussaan heidän puolellensa".
- "Hyvin yleinen käsitys siellä näyttää olleen, että aina vähän väliä on ulkoa hyökätty heidän maahansa ja että he eivät itse ole hyökänneet minnekään".

Kuka kirjoitti mitä?

- Kuka kirjoitti aikaisin: Neuvostoliiton hajoaminen oli geopoliittinen katastrofi?
 - Jegor Gaidar (1994)
 - Jegor oli Kommunist-lehden osastopäällikkö. Hänen isoisänsä oli stalinilaisen lastenkirjallisuuden suurin klassikko ja hänen isänsä alemman asteen amiraali, joka ei koskaan komentanut laivaa, ei edes Suomenlahdella (mutta toimi Krasnaja zvezda -lehden kirjeenvaihtajana (siis GRU)) Jugoslaviassa ja Kuubassa)
 - VV Putin ei koskaan sanonut että Neuvostoliiton hajoaminen oli 1900-luvun "suurin geopoliittinen katastrofi"
 - Vazhneishii vs samyi vazhnyi
 - Sinnikäs väärinkääntäminen ei voi olla sattuma!
- Kuka kirjoitti Pjotr Stolypinin elämäkerran?
 - Boris Fjodorov, kaksinkertainen valtiovarainministeri 1990-luvulla
 - Hän myös yritti panna energiasektorin verolle.
 - Yritys epäonnistui, mutta hänen koiransa kyllä myrkytettiin

Putinin doktriini

- Keskeiset tavoitteet (1): vakaus
 - Poliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen
- Keskeiset tavoitteet (2): itsemääräämisoikeus
 - Verrokkimaana Yhdysvallat
- Keskeinen keino (1): vallan vertikaali
- Keskeinen keino (2): yhteiskuntasopimukset

Ideologinen tausta

- Henkilöhistoria
 - Taistelulajien kurinalaisuus
 - Kolmannen sukupolven KGB -ihanne
 - Sitoutuminen johtajahahmoon (Sobtshak)
 - "Hänen sanansa piti aina" – suomalainen Pietari-toimija
- Ei-Jeltsin
 - Mutta silti sattumapresidentti
- Opillinen tausta
 - Kandidaatin väitöskirja yhdistelmänä optimaalisen suunnittelun teoriaa, amerikkalaisen liiketaloustieteen hierarkioiden analyysia ja pikkutarkkaa tosiasioden kuvausta
 - Neuvostoliitossa oltiin innostuneita JK Galbraithista, ei käännetty Schumpeteria

Maailma petti

- Ukraina, Kazakstan ja jopa Valkovenäjä päättivät itsenäistyä
 - Eikä IVY täyttänyt Mannerheimin määritelmää
- Kaukaasia petti
 - “rautaisen käden puuttuessa kaaos”
- Yhdysvallat petti
 - Kosovo, finanssikriisi, öljyn hinnan lasku...
- EU petti
 - Eikä yhtään ystävää ole jäljellä
- Ja kuka voi luottaa Kiinaan?
 - Ei ainakaan Venäjä, ei koskaan

Kotipesä petti

- Oligarkit
 - Berezovski, Gusinski, Hodorkovski..
- Taloustutkijat
 - Ei ole tarpeeksi olla hammaslääkäri (JM Keynes), vaan omistusoikeudet yms tunkevat väkisin kuvaan
- Yhteiskuntatutkijat
 - Sosiaalietuuksien rahaksi muuttaminen
- ... vain kansa tukee

Sovellus: talouspolitiikka

- Otetaan tuotantofunktio
- Kansantulo = $f(\text{työvoima, pääoma, luonnonvarat, työvoiman laatu, kokonaistuottavuus})$
- Derivoidaan, ja saadaan että taloudellinen kasvu = $f(\text{muutos edellisissä})$
- 2000-2008: BKT kasvoi 7% vuodessa
- Työvoima kasvoi, luonnonvarojen käyttö kasvoi. Työvoiman laatu?.
- Kiista: missä määrin pääoman määrä kasvoi (investoinnit – poistot), missä määrin pääomapalvelukset kasvoivat, missä määrin kokonaistuottavuus kasvoi?

Ajattelutavan muutos 2005-2006: mistä uusi kasvumalli?

- Kasvu ei voi enää perustua pääoman käyttöasteen kohottamiselle
 - Tarvitaan investointeihin perustuva kasvu
 - => kysymyksiksi investointi-ilmapiiri, rahoitus, suhteellinen etu
- Öljyn tuotanto ei juurikaan kasva
- => vientimäärien ylläpitäminen edellyttää selvästi parempaa kotimaista energiatehokkuutta
- Työvoiman määrä supistuu
 - => huoltosuhte, kv muuttoliike

Ensimmäinen Venäjä 2020 ohjelma

- Kesä 2006-marraskuu 2008
- Hyväksyttiin juuri kun finanssikriisi iski
 - Väistämättä ohjelma unohdettiin
- Kirjoittajina Talouskehitysministeriön virkamiehet
 - Ja siltä se näyttää
- Tavoite: Venäjästä innovaatioyhteiskunta
 - Esikuvina USA, Israel, Suomi
 - Keskeiset Suomi-asiantuntijat Fursenko ja Tshubais
 - Hurskaita toiveita, desimaalipilkun tarkkoja tavoitteita

Toinen Venäjä 2020 ohjelma

- Tammikuu 2011- toukokuu 2012
- Kirjoittajina taloustieteilijät
 - 1100 asiantuntijaa, 864 sivua, pj:t Kuzminov, Mau
- Vain budjettisääntö toteutettu:
 - sidotaan budjettimenot edellisten vuosien öljyn hintaan
 - öljyn hinnan laskiessa pakottaa anti-keynesiläiseen politiikkaan
 - Suunnitellaan budjettimenojen supistamista 2016-2017 10 prosentilla!